

МОТИВИРАНО СТАНОВИЩЕ

за включване на област Разград в допустимия териториален обхват на Програмата за трансгранично сътрудничество (Интеррег) „Румъния – България“ за програмен период 2028–2034 г.

Област Разград се намира в непосредствена близост до държавната граница между Република България и Румъния, като най-северната ѝ точка отстои едва на около 15-20 км от река Дунав. Това стратегическо географско положение обуславя тясна териториална, икономическа и инфраструктурна свързаност с българо-румънското трансгранично пространство.

Макар областта да не разполага с пряка държавна граница с Румъния, тя е естествена част от функционално свързаната зона на Дунавския регион и Североизточна България. През годините между област Разград и румънски партньори са изградени устойчиви икономически, транспортни, социални, културни и институционални връзки, доказали своята практическа устойчивост, активност и реален принос за развитието на трансграничното сътрудничество между двете държави.

Географската близост на областта до дунавските гранични пунктове, добрата транспортна достъпност до Русе и Силистра, както и активният обмен между институции, бизнес и граждански организации от двете страни на река Дунав обосновават принадлежността на област Разград към по-широката функционална зона на българо-румънското трансгранично сътрудничество.

Област Разград е сред регионите в страната, които продължават да изпитват сериозни затруднения в своето социално-икономическо развитие. Налице са характеристики, присъщи на периферен граничен район – сравнително ниски нива на инвестиции и икономическа активност, неблагоприятни демографски процеси, миграция на населението и необходимост от създаване на нови възможности за заетост, предприемачество и териториална свързаност. Това поставя областта в по-неблагоприятна позиция спрямо по-развитите региони и налага прилагането на целенасочени механизми за подкрепа и насърчаване на развитието.

Особено показателен е фактът, че през програмния период 2007–2013 г. област Разград беше част от допустима избираема територия на Програмата за трансгранично сътрудничество Romania–Bulgaria, като в този период бяха реализирани успешни проекти с доказан принос за развитието на трансграничните отношения.

Един от значимите примери е проектът „Мерки и инструменти в подкрепа на трансграничното бизнес сътрудничество между област Разград и окръг Гюргево“, изпълнен от Областна администрация Разград като бенефициент в партньорство с Търговска, индустриална и земеделска камара – Giurgiu и Регионална търговско-промишлена и земеделска камара – Разград. Общата стойност на проекта беше 578 469,87 лева.

По време на проекта бяха разработени Анализ на настоящия икономически климат и бизнес контакти в област Разград и окръг Гюргево, Анализ на актуалната законова рамка и административни изисквания за бизнес дейности в България и Румъния и Обща маркетингова стратегия и обща икономическа стратегия на Област Разград и Окръг Гюргево.

Проведени бяха работни срещи и кръгли маси за обществено обсъждане на перспективите за икономическото развитие и трансграничното бизнес сътрудничество между област Разград и окръг Гюргево и регионални обучения на тема „Актуална правна рамка и изисквания за правене на бизнес в Румъния и България“. Местни микро, малки и средни предприятия бяха подпомогнати за участие в годишни търговски изложения в гр. Разград и в гр. Гюргево със съпътстващи ги бизнес форуми. В рамките на проекта бяха създадени информационните офиси за трансгранично бизнес сътрудничество в камарите в градовете Разград и Гюргево, предлагащи редица услуги за бизнеса. Те продължават да функционират повече от 10 години. Благодарение на проекта бяха създадени добри търговски отношения между двата региона, той е и предпоставка за добро бъдещо сътрудничество. Установени са бизнес контакти и са подписани търговски договори между фирми от двете страни. Партньорите по проекта заявиха желание да продължат сътрудничеството си с нови инициативи и да надградят постигнатите резултати по проекта. Активно участие в комитета за наблюдение на Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България 2007-2013 г.

За съжаление през програмния период 2014-2020 г. област Разград беше извадена по несправедлив начин от избираемата зона на допустимите проекти по Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния – България 2014-2020 г.

В специално писмо, подписано и от общинските кметове от региона, както и от лидери на неправителствени организации, тогавашният областен управител Стоян Ненчев настояваше пред министъра на регионалното развитие решението да бъде преразгледано, обосновавайки се с факта, че в предходния програмен период Разград е бил част от Програмата и в региона са реализирани успешни проекти с нейно финансиране.

Допълнителен съществен аргумент в подкрепа на включването на област Разград в допустимата територия на бъдещата Програма Interreg Romania–Bulgaria 2028–2034 е фактът, че при подготовката на програмния период 2014–2020 г. Регионалният съвет за развитие на Северен централен район официално предлага на Управляващия орган на програмата да бъде запазен статутът на област Разград като избираема област. На проведеното на 10 юни 2014 г. заседание на Регионалният съвет за развитие на Северен централен район единодушно беше взето следното решение: „Регионалният съвет за развитие на Северен централен район предлага на Управляващия орган – Министерство на регионалното развитие и публичната администрация на Румъния и Националният партниращ орган – Министерство на регионалното развитие на Република България за Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния – България да запази статута на област Разград като избираема област по Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния – България за периода 2014–2020 година.“ Това решение представлява ясно институционално признание за ролята на област Разград в българо-румънското трансгранично сътрудничество и за нейния потенциал да допринася за целите на програмата.

Години наред Областна администрация Разград участва активно в дейността на Асоциация „Еврорегион Данубиус“, която се утвърди като успешен модел на сътрудничество и съвместна работа между български и румънски организации и институции. С помощта на Асоциацията се намират решения на редица проблеми, създават се партньорства между български и румънски заинтересовани страни, реализират се полезни проекти в сферата на културата, земеделието, здравеопазването, бизнеса и повишаването на административния капацитет, организират се интересни културни събития.

Представители на Областна администрация Разград участват регулярно в организирани от Асоциация „Еврорегион Данубиус“ съвместни българо-румънски работни срещи, форуми и тематични инициативи, което допълнително потвърждава устойчивия трансграничен характер на тези отношения.

Особено активно е участието на Областна администрация Разград в функциониращата към Асоциацията Съвместна българо-румънска земеделска работна група (СБРЗРГ). СБРЗРГ заседава всеки месец, като заседанията са съчетани с посещения на интересни ферми и предприятия в България и Румъния.

Допълнителен аргумент в подкрепа на включването на област Разград в програмната територия е и фактът, че Разград поддържа побратимени отношения с румънските градове Слобозия и Кълъраш, които са израз на трайни връзки и активно международно сътрудничество на местно ниво.

Министерският съвет на Република Българи със свое решение от 26.03.2025 г. определи нов обхват на регионите за планиране от ниво 2 в Република България, който Националният статистически институт (НСИ) ще представи на Евростат за одобрение. Според това решение област Разград попада в териториалния обхват на Северен регион за планиране, включващ областите Видин, Монтана, Враца, Ловеч, Плевен, Габрово, Велико Търново, Търговище, Русе, Разград и Силистра, (т.е. цялата трансгранична зона с Румъния).

Съгласно чл. 15., ал. 1 от Закона за туризма територията на страната ни се разделя на обособени територии - туристически райони, с цел формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг и реклама. Област Разград е част от Дунавски туристически район и участва активно в дейността на Организацията за управление на района.

През територията на област Разград преминава европейският транспортен коридор European route E70 по направление Букурещ – Русе – Разград – Варна, който представлява една от основните пътни връзки между Румъния и българското Черноморие. По този маршрут ежегодно преминават стотици хиляди румънски граждани, пътуващи към черноморските курорти в България и обратно, което формира интензивен туристически и транзитен поток през територията на областта. Път I-2 Русе – Варна е част от E70 и преминава през Разград.

Налице е засилен интерес на румънски туристи към Археологически резерват „Абритус“, намиращ се на няколко стотин метра от европейския транспортен коридор E70. Абритус е един от големите градове и военни крепости от римско време в североизточната част на Балканския полуостров. Реализирани са редица дейности за стимулиране на този вид туризъм, сред които разпространение на видеоматериали, представящи Археологически резерват „Абритус“, заснети с участието на техническия директор на ПФК „Лудогорец 1945“ Козмин Моци; посещения на румънски делегации в Абритус и Свещари; както и публикации в румънски туристически медии за културно-историческите и природните дадености на Лудогорието.

Наред с това между област Разград и региони от Румъния са налице устойчиви икономически връзки и активен стокообмен. Поддържат се дългогодишни търговски отношения, като румънски търговски оператори ежегодно изкупуват земеделска продукция от производители на територията на област Разград.

Това допълнително потвърждава наличието на реална трансгранична икономическа взаимосвързаност между област Разград и съседните румънски територии.

Посочените транспортни, икономически и туристически връзки ясно показват, че област Разград е функционално обвързана с българо-румънското трансгранично пространство и има обективни предпоставки да бъде включена в допустимия териториален обхват на програмата.

По инициатива на Областния управител на област Разград беше проведено заседание на Областния съвет за развитие на област Разград, на което беше прието решение за подкрепа на настоящото становище относно включването на област Разград в допустимия териториален обхват на Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег Румъния – България за програмен период 2028–2034 г.

С оглед на изложеното считаме, че включването на област Разград в допустимата избираема територия на Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег Румъния – България за програмен период 2028–2034 г. е напълно обосновано. Областта разполага с доказан опит в реализирането на трансгранични инициативи, с изградени партньорски мрежи, с реални социално-икономически връзки с румънски партньори и с капацитет да допринесе съществено за изпълнението на целите на бъдещата програма.

Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег Румъния – България за програмен период 2028–2034 г. ще даде необходимите инструменти за подобряване на транспортната и икономическата свързаност, стимулиране на инвестициите, преодоляване на демографските предизвикателства и създаване на устойчиви възможности за развитие и заетост. Трансграничното сътрудничество с румънски партньори има ключово значение за преодоляване на регионалните дисбаланси, насърчаване на икономическото сближаване и отключване на потенциала на областта като част от Дунавския регион.

Включването на област Разград би гарантирало по-широко териториално въздействие, по-добра свързаност в рамките на българо-румънското трансгранично пространство и по-ефективно използване на потенциала за устойчиво сътрудничество между двете държави.

Във връзка с гореизложеното предлагаме на днешното си Шесто присъствено заседание Регионалният съвет за развитие на Северен централен район да вземе следното решение:

Регионалният съвет за развитие на Северен централен район подкрепя мотивираното становище на Областния управител на област Разград за включване на област Разград в допустимия териториален обхват на Програмата за трансгранично сътрудничество (Интеррег) „Румъния – България“ за програмен период 2028–2034 г. и предлага на Управляващия орган – Министерството на развитието, благоустройството и публичната администрация на Румъния, и на Националния партниращ орган – Министерството на регионалното развитие и благоустройството на Република България, при подготовката на програмата да включат област Разград като допустима (избираема) област за финансиране по Програмата за трансгранично сътрудничество (Интеррег) „Румъния – България“ за програмен период 2028–2034 г.